

Arartekoaren 2013ko azaroaren 18ko ebazpena. Horren bidez, Bizkaiko Foru Aldundiari gomendatzen zaio bete ditzala araudian exijitutako baldintza material eta funtzionalak babesik gabeko haurrentzako El Vivero zentroan, eta baztertzailak ez diren laguntza- eta emantzipazio-programak ezar ditzala, zentroko gazteak gizarteratzeko eta lanerako gaitzeko.

Joan den abuztuaren 2an, Arartekoaren Haur eta Nerabeen Bulegoko langile batzuk bisitan joan ziren El Vivero egoitza-zentrora. Han ikusitakoa, jakina, analisisa egiteko eskatu genituen agiriak aztertuz osatu dugu. Horren ondorioz, txosten hau egin dugu, non, ikusiko duzue, hainbat gomendio biltzen diren kezkarik handiena sortu duten 3 gaien gainean.

1. Deskripzio-datu batzuk.

El Vivero egoitza Galdakaoko udal-mugar-tean dago, Artxanda-Urigoiti errepideko 9. kilometroan, eta emantzipaziorako prestakuntza-programa batean dihardu. 2013ko uztailaren 1etik 23 pertsonarentzako tokia du. Urgatzi Elkarteak kudeatzen du.

2006ko urrian, egoitza osatzen duten lau eraikinak, lehenago Aldundiak erabiliak baso-lanetarako base gisa, oraingo erabilerarako birmoldatu eta egokitu ziren. Hirigunetatik kanpo egonik, harako garraio publikorik ez dagoenez, furgoneta partikular bat erabili behar da joan-etorri guzti-guztietarako.

Lau eraikinetatik, bi handienetan mutilen gelak daude. Datu horren arabera, pentsa liteke funtzionamendua modulukakoa dela, gehienez 12 pertsona hartuta bakoitzean, 131/2008 Dekretuan ezarri bezala, hain zuzen ere, baina eguneroko dinamikari erreparatuta berehala ohartzen gara egoitzako jarduera egoiliar guztiak multzo bakarrean kontuan hartuta antolatuta dagoela. Hirugarren eraikin batean sukaldea dago, berau ere prestakuntzarako prestatua, eta laugarrenean administrazio-langileak eta hezitzaileak aritzen dira. Ez daude egokiturik mugikortasun urriko pertsonentzat. Badira, bestalde, bi areto gaztelaniako eskolak emateko eta beste oinarrizko gaitasun batzuk lantzeko, jantokia, egongelak eta garbigailuen gela. Azkenik, egitura erdi itxi batean mantentze-lanak eta bestelako konponketak egiten dira.

Instalazioen barrualdea eta altzariak garbiak dira, baina baita oso erabiliak eta "petatxu" ugari eginak ere. Kanpoaldea, berriz, utzi samarra ikusten da.

logelak kolektiboak dira, 4 lagunentzat. Mutil guztiek dauzkate ohea eta armairua, azken altzari hori giltzarrapoz itxia, norberak bakarrik erabiltzeko moduan. Instalazio guztietan nabarmena da nortasun-zantzuen urritasuna, guk dakigula ez debeku edo aginduren baten ondorioz, bestelako arrazoiengatik baizik, horietako batzuk, beharbada, gelak kolektiboak izatea, mutilek besteen gauzekiko errespetua gutxi bizi izana, eta, azken batean, tokiarekiko duten lotura-sentimendu eskasa.

Logeletan zein dutxa kolektiboetan **bainugelak** eta **komunak** daude (komun-ontziak, konketak eta dutxak). Txikiak dira, ordea, eta nahikoa hobetu litezke

erabilgarritasunaren eta erosotasunaren aldetik. Dena den, haietan pribatutasuna ziurtatuta dago, itxigailua dutelako.

Lehenago esan bezala, egoitzako **egitarauaren** helburua gazteak emantzipazioarako prestatzea da. Gehien-gehienak Zornotzan dagoen lehen harrerarako zentrotik etorri dira, eta bakarrik etorritako etorkin adingabeak dira, 17 urtetik gorakoak; hau da, berandu sartu ziren haurrak babesteko programan, eta izan ere, haietako batek ere ez du urtebete eman haur babesgabeentzako gizarte-zerbitzuen sarean. Horrek ondorioak ditu bi aldetatik gutxienez:

a. Jardueren orientazioa.

Gure herrialdean oso denbora gutxi daramatenez, mutilak ez daude inongo ikastetxetan eskolatuta. Ondorioz, batez ere hizkuntza-gaitasunak eta oinarrizko ezagutza edo trebetasun teknikoak eskaintzen zaizkie, ahalik eta autonomia pertsonal eta sozial handiena lortu dezaten eta, geroago bestelako prestakuntzarik jasoz gero, atarramentu ona atera dezaten horretatik. Horregatik, Lanbidek sukaldaritzarako prestakuntza-zentroaren izaera aitortu dio egoitzari. Oso prestakuntza oinarrizkoa izan arren —ez dago 1. kalifikazio-mailakotzat ere homologaturik— aukera ematen die lan-merkatuan laguntzaile soil gisa sartzeko edo Lanbide Prestakuntzarako Programetan zein beste ikasketa batzuetan hasteko.

Prestakuntza hori, haatik, ez dago egoitzako gazte guztien eskura, guztira 12 plaza eskaintzen direlako. Gainerakoak egoitzako hezitzaileek goizean ematen dituzten eskoletara doaz, gaztelanian eta bestelako oinarrizko gaitasunetan trebatzera.

Zentroak lan handia egiten du, halaber, mutilen egoera administratiboa erregularizatzeko izapideetan: erroldatzea, pasaporte eskuratzea etab.

b. Egoitzatik irtetea eta emantzipazio-prozesua.

Aldundiko Gizarteratze Zerbitzuak gazte atzerritarrei zuzendutako Mundutik Mundura programari heltzeko, duela gutxitik hona gazteek urtebetez egon behar izan dute, gutxienez, har babesgabeentzako sisteman. Eskakizun hori dela medio, El Vivero Egoitzako mutil guztiak programan sartzeko aukerarik gabe geratzen dira hasieratik. Hala, bada, adin-nagusitasunera iritsi aurreko asteetan egoitza harremanetan jartzen da Bilboko Udaleko Gizarte-larrialdietako Udal Zerbitzuarekin, horrek kudeatzen baitu aterpetxerako onarpena. Aterpetxea aldi baterako baliabidea denez, bertan egonaldi labur bat eginda gazte gehienak kalean bizi beharrean suertatzen dira, denbora gehienbat luzez.

Astelehenetik ostiralera arte, **bazkaria** eta afaria prestakuntza-ikastaroan bertan prestatzen dira, eta asteburuan catering zerbitzu baten esku geratzen dira. Platerak zein mahai-tresnak erabili eta botatzekoak dira.

Aisia-uneak egoitza-tik oso gertu dauden kirol-gune batzuetan (pilotalekua, kantxak...) ematen dituzte batez ere, eta asteburuan Bilbora jaisten dira.

Egoitza Urgatzi Elkartek **kudeatzen** du. Irailaren hasieran jaso genituen datuen arabera, zuzendariaz gain, zentroak beste 16 profesional ditu, hezkuntza-taldeari atxikiak, eta 4 gehiago ordezkpenetarako. Lanbidek aitortutako prestakuntza-programa dela medio, badute ostalaritza-alorreko kalifikazioa duen irakasle bat ere. Profesional guztiek lanaldi osoz dihardute.

2. Kezka-iturriak.

Bisitaldian ikusi eta goiko lerroetan laburbildu dugun egoeraren hiru alderdiz jardungo dugu, eragiten diguten kezkagatik. Lehenengo biek zerikusia dute Umeen Zerbitzuarekin, eta hirugarrenak gazteen bideratze-prozesuekin, baina, batez ere, bazterketa-egoeran dauden edo suerta daitezkeen adin nagusikoentzako zerbitzuen programekin. Edonola ere, hiru gaiak Aldundiko Gizarte Ekintza Sailaren ardurakoak izanik berari zuzentzen zaio dokumentu hau:

2.1 Ratioak eta hezkuntza-langileen kalifikazioa.

109. artikuluan, *uztailaren 8ko 131/2008 Dekretuak, gizarte babesik gabeko haur eta nerabeentzako egoitza harrerako baliabideak arautzen dituenak, gutxieneko ratioak* zehazten ditu zuzendaritzako zein hezkuntzako pertsonalari dagokionez. Artikuluaren 1. atalean emantzipaziorako prestakuntza-zentroak aipatzen dira, esanez bai egunez baita aterpean hartutako pertsonak bertan daudenean ere zentroek zuzendari bat eta hezitzaile bat izan beharko dituztela 4 haur edo nerabe 23 pertsona hartzen dituen baliabide baten kasuan, egoitza honetan, kasu, 6 hezitzailez ari gara. Dekretuaren arabera, bestalde, egoki deritzoten laguntzaile kopurua izan ahalko dute, betiere kontuan izanik egoiliarren beharrak eta ezaugarriak. Gaez, ratioak hezkuntza-laguntzaile bat aurreikusten du moduluko; gure kasuan, hortaz, bi lirakeke.

Bisita egin genuenean, lanegun bateko goizean, zentroan 5 profesional zeuden guztira: zuzendaria, 3 hezitzaile eta sukaldaritza-ikastaroko irakaslea. Kopuru hori arauan gutxienekotzat agintzen denarekin (6) alderatzea nahikoa da konturatzeko eskaintzen den hezkuntza-arreta ez dela heltzen ezarritako mailara, ezta 109.1a) artikuluan interpretazio eskuzabalena eginda ere, honako hau baitio: *egoitza-harrerako baliabidearen tamainaren arabera, pertsona horrek zuzendaritza-eginkizuna gauzatu ahal izango du baliabide horretan eta, aldi berean, eginkizun hori bera bete ahal izango du antzeko ezaugarriak dituzten beste baliabide batzuetan*, hots, zeregin horietako bat hezkuntza-lana balitz ere. Eta irakurketa eskuzabalena litzatekeela diogu zaila iruditzen zaigulako tamaina horretako zentro batean (handienetako bat da) zuzendariak bete-betean jardun dezakeenik hezkuntza-lanetan lehentasuna eman behar badie dekretuak ezartzen dizkion 18 eginkizunei (104. artikuluan a letratik r letraraino zerrendatuta).

Pertsonalari dagokionez, uste dugu azpimarratzekoa dela zer **lanbide-kategoriaren** pean lan egiten ari diren hezkuntza-taldeko kideak, inondik ere ez huskeria bat edo nomenklatura-kontu hutsa berau, kontuan izan behar baitugu lanbide-kategoriaren arabera zehazten direla eginkizunak, ardurak eta ordainsariak gutxienez, eta kategoria berei jarraiki eskatzen direla, aurrerago aipatuko den bezala, kalifikazio mota batzuk ere. Sukaldaritza-irakaslea alde batera utzita, berezko eginkizuna edukitzeaz gain haren kalifikazioa Lanbidek eskatutakoa baita prestakuntzari onetsia emateko, hezkuntza-langileetatik %25ek (16tik 4) baino ez dute *hezitzaile*-kontratua, gainerakoetatik 8 *animatzaile* gisa kontratatuta baitaude, eta beste 4rak, *zaintzaile* gisa. Ordezpen-langileetatik batek ere ez du *hezitzaile*-kategoriaren pean jarduten. Atal honetako lehen paragrafoan aipatu dugun dekretuaren testura itzuliz, arauaren arabera hezitzaile bat egongo da lau mutileko, pertsonal laguntzailea haren osagarri delarik, eta egoitzak egoki iritziz gero kontratatua soilik. Ondorioztatzen da, beraz, langileen artean hezitzaileen kopurua behar den baino txikiagoa dela argiki.

Hezkuntza-taldeaz nabarmenduko dugun azken gauza profesionalen **kalifikazioa** da. Dekretuaren 106.2 artikulua honako hau dio hezkuntza-langileen prestakuntzari dagokionez:

- a) *Hezitzaileek gizarte-hezkuntzako diplomatura, edo, hori izan ezean, hezkuntza-zientziako edo gizarte-zientziako diplomatura edo lizentziatura bat eduki behar izango dute, betiere Gizarte Hezitzaileen Elkargoaren gaikuntza lortu badute.*
- b) *Hezkuntza-langile auxiliarrek gizarteratze-teknikariaren goi-mailako prestakuntza profesionala izango dute.*

Alde horretatik, aplikatzekoa da, halaber, zortzigarren Xedapen Gehigarrian adierazitakoa: *106. artikulua 2. idatz-zatian aurreikusitakoaren ondorioetarako, hezkuntza-langileei -hezitzaileei nahiz hezkuntza-langile auxiliarrei- eskatzen dizkieten titulazioak haurrak eta nerabeak babesteko sarean beren jarduera profesionala gauzatzen Dekretu hau indarrean sartu ondoren hasten diren profesionalen soilik eskatu ahal izango zaie.* (indarrean hasita argitaratu zenetik – abuztuaren 8tik – 20 egunera, 2008ko abuztuaren 28an, alegia).

Hezitzaile gisa kontratatuta dauden 4 pertsonetatik, 3rentzat ez da aplikagarria 106. artikulua, 2007az geroztik lan egiten baitute El Viveroko zentroan, eta laugarrenaren kasuan, lizentziatua da gizartearen zientzietan, baina ez dauka Gizarte Hezitzaileen Elkargoaren gaikuntza.

Animatzaile kontratatutako 8 pertsonetatik, 4ri ez zaie kalifikazioari buruzko eskakizuna aplikatu behar dekretua argitaratu baino lehenagotik lan egiten dutelako babes-sarean, lauretako batzuek El Viberoko zentroan eta besteek sareko beste baliabide batzuetan. Zortzietako beste bi diplomatuak dira gizarte-hezkuntzan; beste bat ere diplomatua da, baina erizaintzan eta elkargo profesionalaren

gaikuntza gabea, eta laugarrenaren kasuan ez daukagu informaziorik haren kalifikazioari buruz.

Ordezpen-langileen zerrendan dauden 4 pertsonak *animatzaile* lanbide-kategoriarekin kontratatzen dituzte (haietako batek *zaintzaile*-kontratua izan du kasuren batean), eta kalifikazioari dagokionez, bat diplomatua da gizarte-hezkuntzan, eta gainerakoak goi mailako gizarteratze-teknikariak dira.

Azkenik, *zaintzaile* kontratatutako 4 pertsonetatik, 3ri ez zaie dekretua aplikatu behar zortzigarren xedapen gehigarriak zehazten duenagatik, hau da, 2008 baino lehenagotik lan egiten dutelako sarean, eta laugarrenak gizarte-hezkuntzako gradua ikasten du.

Laburbilduz, El Vivero emantzipaziorako prestakuntza-zentroak hezitzaile lanbide-kategoriarekin kontratatutako talde bat izan beharko luke, eta kalifikazioari (edo gaikuntza) dagokionez, pertsona horiek gizarte-hezkuntzako diplomatuak izan beharko lukete. Horietaz gain langile laguntzaile gehiago behar dituela uste badu, zentroak badu horretarako ahalmena. Hala ere, 20 profesionaletatik (ordezpen-langileak ere zenbatuta) 4k baino ez dute hezitzaile-kategoria, eta 3k, bakarrik, eskatzen zaien gizarte-hezkuntzako diplomatura.

Azaldutakoagatik, gomendio hauek helarazten dizkiogu Gizarte Ekintza Sailari:

- a. Ziurta dezan El Vivero emantzipaziorako prestakuntza-zentroko mutilei ematen zaien arreta bat datorrela 131/2008 Dekretuan ezarritakoarekin, eta zehazki:
 - Kontuan harturik egunez mutil guztiak zentroan daudela, ematen zaien arretak bat etorri behar du ezarritako ratioarekin; horren arabera eguneko txandan hezitzaile batek egon behar duenez 4 mutileko, guztira 6 hezitzailek izan behar dute zentroan.
 - Gutxieneko ratio hori dela medio zentroari dagozkion hezkuntza-profesionalek *hezitzaile* lanbide-kategoriako kontratua izan behar dute, eta kategoria horren araberrakoak izan behar haien eginkizunak/ardurek eta ordainsariak ere.
 - Kalifikazioaren aldetik, bai hezitzaileek baita —hala erabakiz gero— kontratatzen diren hezkuntza-laguntzaileek ere dagokion kalifikazioa izango dute; honako hau, hain zuzen: hezitzaileek, gizarte-hezkuntzako diplomatura (edo aipatutako beste prestakuntza motak eta elkargo profesionalaren gaikuntza), eta laguntzaileek LHko goi-zikloa gizarteratze-alorrean.
- b. Ikuskaritza-zerbitzuak jarraipen zorrotza egin behar du azaldutakoa bete egiten dela egiaztatzeko, eta horretarako, mailakako zuzenketa-plan bat prestatzeaz gain horren garapena aztertu ere bai.

2.2. Dutzak eta zentroaren mantentze-eskasiak

Txostenaren hasierako deskripzioan aipatu dugun bezala, bainugelen eta dutxen kopurua urria iruditu zaigu, eta erabilgarritasunaren eta erosotasunaren aldetik, badutela zer hobetu. Zaila da instalazio horiek "etxe" izena merezi duen toki batean irudikatzea, are gutxiago neguko egunetan, nahiz eta huraxe izan dekretuarekin sareko egoitzei eman nahi zitzaien giro edo kutsua.

Zentroaren mantentzeari dagokionez, harritzekoa da utzikeriaren zenbaterainokoa, agerikoa egoitza osoan eta are nabarmenagoa kanpoaldean. Ez dugu balorazio berbera egiten errepideaz bestaldeko "moduluaz", gainerako instalazioak baino askoz egoera hobean egoteagatik eredu egokia izan bailiteke egoitza osoak nola egon beharko lukeen ohartzeko. Horretaz ari garela, ezin aipatu gabe utzi zentroko langileek mantentze eskasaren ondorioak arintzeko egiten dituzten ahaleginak, haien benetako eginkizunak beste batzuk izan arren.

Nahiz eta jakin ez gaur egun zer diru-ratio dagokion haur/plaza bakoitzari titularitate pribatukoak baina erantzukizun publikokoak diren foru-zerbitzuak hitzarmen bidez kudeatzen diren kasuetan, nahikoa izan zaio erakunde honi hainbat entitatek hitzarmen bidez kudeatzen dituzten Aldundiaren beste egoitza-baliabide batzuk ikuskatzea esateko euskal administrazioaren ardurapean dauden mutil hauek askoz egoera material hobean egon litezkeela. Gordinagoak izanda, baliabide hau kudeatzen duen erakundea (elkartea) irabazi-asmorik gabekoa izanik argi dago lor daitezkeen etekin eta mozkin guztiak berriz bideratu beharko liratekeela kontratatutako programara.

Horregatik, gomendatzen diogu Gizarte Ekintza Sailari:

- a. Ziurta dezan El Vivero emantzipaziorako prestakuntza-zentroko gazteak behar bezalako egoera materialean daudela, eta zehazki:
 - Bainugela eta dutxa gehiago eta erosoagoak jartzea zentroan, bereziki "modulu" zaharrenean eta gunekomunean, azken hori eguneroko bizitzaren toki nagusia baita zentroan.
 - Eraikinen kanpoaldearen egoera egokia bermatzea.
- b. Egiazta dezan, behar diren neurriak hartuz, hitzarmenean zentroko jarduera eta funtzionamendurako aurreikusten den dirua erabiltzeko irizpideak bat datozela haur babesgabeentzako egoitzak arautzen dituen dekretukoekin.

2.3. Emantzipaziorako laguntza-programak.

Txostenaren deskribapen-atalean zentroko programari buruz azaldu den bezala, El Viveroko mutilak ez dira Gizarteratze Zerbitzuaren *Mundutik Mundura* programan sartuko, ez dutelako betetzen horretarako eskakizunetako bat, Umeentzako Foru Zerbitzuen baliabideetan gutxienez urtebetez egon izana, hain zuzen ere. Gazteoi zuzendutako beste zerbitzu edo programa publikorik ezean, larrialdietarako gizarte-zerbitzuek (Bilbokoek gehienetan) hartzen dituzte denbora-tarte labur batez, eta zorte onez, zerbait lagunduko dien gizarte-erakunderen batekin topo egiten dute.

Arartekoak luze eta xehetasunez azaldu zuen *ekainaren 17ko 5/2013 Gomendio orokorrean (Bakarrik dauden adingabe/gazte etorkinen arretarako bermeak)* zein garrantzitsua den gazte hauei lagun-egite eta bideratze egokia eskaintzea babes-baliabideetatik ateratzen direnean. Hona pasarte batzuk baino ez ditugu ekarri, gomendioan beste gai batzuk ere aztertzen dira eta.

Arartekoak askotan adierazi du garrantzitsua dela adin-nagusitasunera iritsi ondoren egoitza baliabideetatik irtetearekin batera herri-administrazioen jarraipena eta laguntza edukitzea, oso gazte bakarrik eta erreferentziak heldurik gabe dauden gazte horien ahultasuna dela-eta. Lagun egite horrek gazte horien bizitza erabaki dezake; izan ere, hasitako prestakuntza egiten jarraitzea eta bizitza heldu arduratsua egiteko urratsak -besteak beste, prestakuntza eta lanbide ibilbidea bilatzea- ematea ahalbidetuko ditu. Kasu horretan, bestalde, erantsi behar da haien jatorrizko herrikoaz beste kultura batean eta gizarte eta administrazio egitura duen gizarte batean integratu behar dutela. Hala, aspaldi errepikatu dugu irteera eta emantzipazio programak indartu behar direla, pixkanakako autonomiako programak argi eta garbi aipatuz.

Gure erkidegoan foru aldundiaren jardunbide oso onak ezagutu dira, eta haiei esker gazte askok etorkizun duina daukate. Programa horiek ez diete eragin babes erakundeekin harremanen bat izan duten atzerritar gazte guztiei, baina gomendagarria litzateke gazte gehiagori iristea. Bestalde, garatutako programek zenbait eduki eta estaldura maila izan dituzte, lurralde historikoaren arabera. Bestalde, 2012an foru aldundietako haur eta nerabeen babes zerbitzu espezializatuen eta udal, foru eta autonomia mailako gizarteratze, laneratze eta enplegu zerbitzuen arteko lankidetzak eta koordinazio protokoloa hitzartu zen. Protokolo horrek honakoak aipatu ditu: lurralde historiko bakoitzeko programen estaldura parekatu beharra, haurren zerbitzuen eta gizarteratze zerbitzuen arteko koordinazioaren garrantzia eta laguntza programak zabaldu beharra. Adingabeak zirelakoan abegi zentroetan arreta eman zaien eta haien nortasuna eta adina ezagutu edo zehazterakoan sartu ziren unean adindunak gertatu diren gazteak kanpoan utzi ditu berriaz, zein ere den gertakari bien artean igarotako denbora, hots, gomendio honen xede den taldearen zati handi bat. Ez gatoz bat kanporatze horrekin, zio bi direla-eta: arestian adina zehazteko prozesuei buruz emandako arrazoiak eta gazte horiek berriazko laguntza behar dutelako, gutxienez, gizarteratze zerbitzuen aldetik. Gazte horiek bideratze egokia izan behar lukete, zerbitzu horiekin koordinatu ahal izateko.

Arartekoak emantzipazio programei edo herri-administrazioek adin-nagusitasunera iritsi diren gazteei emandako arretari lotutako kexak jaso ditu, bai Fiskaltzaren adina zehazteko dekretuaren bidez adindunak direla erabaki den kasuetan, bai egoitza abegiko baliabide batean egonaldia egin ondoren adin-nagusitasunera iritsi diren kasuetan.

(...) Gazte horientzako zerbitzu eta baliabideei dagokienez, Legeko 35. artikulua honakoa ere xedatu du: "Autonomia erkidegoek adingabeak adin-nagusitasunera iristen direnean lan merkatuan sartzea ahalbidetzeko behar diren politikak garatuko dituzte". Hortaz, gazte horientzako arretak helburu hori dauka, eta adin-nagusitasunera iritsi ondoren ere jarrai dezake, gure gizartean gazteen laneratzea 18 urteetatik harago atzeratu ohi baita. (...)

Pertsona gazteak dira eta ez daukate euren baliabide nahikorik, laguntzarik edo erreferentziako pertsona heldurik eta autonomia eskuratzeko prozesuan lagun egitea behar dute. Ahultasun izugarriko une batean -pertsona heldu bihurtzeko unean, alegia-, emandako erantzun egokiak eragin itzela izango du gizarteratzeko eta laneratzeko aukeretan

Gerta daiteke, eta gertatu egiten da, aldi nolabait luzeetan gizarteratze helburuetan aurrera egitea eta honakoek hori arriskuan jartzea: administrazio estatusaren aldaketak (18 urte bete eta babesten den adingabea izatetik -helduen mendeko- bere bizitza baliabide eta irizpideekin administrazio gaitik den heldu autonomo izatera igarotzea); premia inguruabar edo halabeharretako aldaketa batek, eta horri lotuta, beste sail, instituzio edo erakunde hornitzaile batzuen esku geratzea; etab.

Hori dela-eta, banakako irteera planarekin lan egin behar da, kasu guztietan, zein ere diren lehenago egondako denbora eta auzibidean errekurrituta egoteagatik eztabaidan egon daitezkeen adinari lotutako kontuak. Jatorrizko programan ordura arte egindako lanak (eta, beraz, egonaldiaren iraupenak) garrantzia dute, baina planaren "pertsonalizazioak", hain zuzen ere, pertsona bakoitzaren premia eta ezaugarri bereziei erantzun die. Eta ezinbestean baliabideen, zerbitzuen, sailen eta erakundeen koordinazioa eta elkarlana eskatzen ditu. Horrela baino ezingo da bermatu "arreta etengabea" eta sektore eta sailtan gehiegi bereizitako funtzionamenduak gazte horien autonomia eta gizarteratze prozesuak eten, atzeratu edo oztopatzea galarazi. Abiapuntuko programako zein jarraipenerako aurreikusitako hartako edo haietako profesionalen parte hartzea ezinbestekoa da denbora etenik gabe pertsonaren ostaturik, mantenua eta gainerako oinarriko premien estaldura bermatzeko. Eta norberaren autonomiaz pixkanaka jabetzeko esparru horretan oinarriko premien estaldura, ostaturik eta mantenua bermatzeko, ezinbestekoa da ostaturaren, elikaduraren, arroparen, medizinen, eskola edo lan materialaren hezkuntza edo lan zentrorako garraioaren... "merkatuko" kostua ordaintzeko gutxienezko baliabide ekonomikoak edukitzea. Bestalde, gutxienezko baliabide ekonomiko horien zenbatekoak eragin handia dauka gazte horien administrazio egoeran. Zehazki, bizileku-baimena berritzeko (edo ez berritzeko) edo hura

inguruabar bereziengatik eskuratzeko aukeraz ari gara. Bizileku-baimena berritzeko edo eskuratzeko funtsezko une batean baliabide ekonomikoak eskatutako adierazleen (IPREM) azpitik txikiagotzeak administrazio irregulartasuneko egoeran eta "irteerako laukian" jartzen du berriz pertsona hori, eta ordura arte gizarteratze prozesuan eta migrazio proiektuaren finkatzean erdietsitako aurrerapen guztiak zapuzten ditu. Ez dauka zentzurik ordura arte jasotako laguntza guztia alferreko bihurtzea bizileku-baimena berritu ezinagatik, horrek lana eskuratzeko galarazten baitie.

Aipatu gutxieneko baliabide ekonomikoekin batera, gazte horien norberaren hazkuntza eta gizarteratze prozesuan funtsezko beste elementu bat gaikuntza da, bai norberarena, bai lanbidekoa, bai gizartekoa. Zentzu horretan, ezinbestekoa da behar adinako hizkuntza gaitasuna eta lanbide kualifikazioa eskuratzeko laguntzea; horretarako, gazte horien ezaugarri bereziak aintzat hartu eta erritmoak eta formatuak hezkuntza eremuko gainerako aniztasuneko egoerei erantzuten zaien bezala egokitu behar dira.

Azkenik, funtsezkoa da prozesuan erreferentziazko lagun egite egonkorra egotea. Lagun egitearen intentsitateak beheranzko logikari darraio, baina bizitza ez doa beti modu hain linealean eta gerta daiteke une batzuetan aurrekoetan baino laguntza handiagoak behar izatea. Zeregin horretan oso interesgarria da gizarte sarearekiko elkarlana, gizarteratuta egotea komunitatearekin loturak eta harremanak edukitzeari ere lotuta dagoelako, eta eginkizun horretarako gizarte erakundeak -euren izaeragatik- administrazioa baino askoz prestatuago daude. Norabide berean lan egiteak onurak baino ez dizkiote ekarriko pertsoneri.

Azaldutakoaren ildotik, esan beharra dago mutilak zentrotik irteterakoan badirela, guk dakigularik, neurri bateko prestaketa eta koordinazioa. Arazoa sortzen da, esan dugunez, Aldundiko Gizarteratze Zerbitzuak ez duelako ezer aurreikusi berea izan arren arreta hori emateko ardura, gazteak bazterketa-egoeran dauden pertsona helduak direlako, hain zuzen ere.

Hala, bada, gorago aipatu dugun gomendio orokorraren muinari helduz berriz eskatzen diogu Gizarte Ekintza Sailari:

- a. Kontuan izanik gazte hauek babes-baliabideetatik ateratzean bizi duten ziurgabetasun eza behar premiazkoenak betetzeko orduan, haintzat ere pentsatutako laguntza eta emantzipaziorako programak antola ditzala, gazteek gizarteratzeko eta lanerako gaitzeko helburuarekin; hau da, eskumena duten erakundeen lanari esker erabateko gizarteratzea eta lan-munduratzeko lor dezaten.
- b. Umeentzako zerbitzuak eta Aldundiko gizarteratze-zerbitzuak koordinaturik lan egin dezatela, egoitza ateratzen diren unean gazteok egoera errazagoa izan dezaten, hau da, bermatuta gera dadin indarrean dagoen gizarte-zerbitzuei buruzko euskal legediaren aldarrikapenetako bat, arreta-jarraitutasuna, alegia.